č. j.: 1 A 595/2002 – 30

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Antonína Koukala a JUDr. Marie Turkové v právní věci **žalobkyně V. K.,** proti **žalované České správě sociálního zabezpečení,** se sídlem v Praze 5, Křížová 25, v řízení o žalobě proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 31. 1. 2002,

takto:

Žaloba **se zamítá.**

Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalované“) uvedeným ve výroku tohoto rozsudku byla zamítnuta žádost žalobkyně o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů (dále jen „zákon“) s odůvodněním, že žalobkyně sice prokázala splnění podmínek uvedených v § 1 odst. 1 a odst. 3 zákona za dobu od 8. 5. 1945 do 8. 5. 1945 (tj. za 1 den), avšak za tuto dobu účasti v národním boji za osvobození jí nárok na jednorázovou peněžní částku nevznikl, protože jde o dobu kratší 3 měsíců (2 měsíců v případě československého partyzána) a nebyla prokázána příčinná

souvislost mezi zraněním utrpěným při národním boji za osvobození a přiznáním některého z důchodů uvedených v § 5 odst. 5 zákona.

Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně včas žalobu (opravný prostředek), v níž nesouhlasila se zamítnutím žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. a namítala, že je postiženým občanem, kterému nebylo poskytnuto odškodnění. Poukazovala na to, že k jejímu zranění došlo v souvislosti s květnovými událostmi 8. 5. 1945, kdy byla postřelena do nohy. Cítila se ukřivděná, neboť jí bylo ublíženo na zdraví a je odmítána jak s odškodněním, tak i s důchodem, který jí nebyl vyřízen.

Správní orgán ve vyjádření k opravnému prostředku poukázal na právní úpravu možnosti poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního odboje tak, jak je upravena v § 1 odst. 1 a v § 5 odst. 1, odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb. a zdůraznil, že za situace, kdy účast v národním boji za osvobození byla kratší než jeden rok, trvala však alespoň 3 měsíce nebo alespoň 2 měsíce v partyzánské jednotce, činí výše jednorázové peněžní částky 60 000 Kč. Pokud oprávněná osoba prokáže, že při národním boji za osvobození byl účastník národního boje zraněn a v důsledku tohoto zranění mu byl přiznán plný invalidní důchod, částečný invalidní důchod nebo přídavek k důchodu, činí pak výše jednorázové peněžní částky 120 000 Kč. Podle § 5 odst. 8 zákona skutečnosti uvedené v odstavci pátém § 5 téhož zákona prokazuje oprávněná osoba výměrem invalidního důchodu vydaným podle zákona č. 164/1946 Sb., o péči o vojenské a válečné poškozence a oběti války a fašistické perzekuce. Může je rovněž prokázat rozhodnutím o přiznání invalidního (plného invalidního) důchodu nebo částečného invalidního důchodu vydaným podle předpisů o národním pojištění, sociálním zabezpečení nebo důchodovém pojištění. Žalovaná ve svém vyjádření dále uvedla, že vzhledem k tomu, že žalobkyně se národního boje za osvobození zúčastnila po dobu kratší 3 měsíců a nikdy jí nebyl přiznán žádný z důchodů uvedených v § 5 odst. 5 zákona č. 261/2001 Sb., není osobou oprávněnou ve smyslu § 3 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. Navrhovala, aby napadené rozhodnutí bylo potvrzeno.

V podáních ze dne 27. 3. 2002, 26. 11. 2002 a 30. 4. 2003 popisovala žalobkyně skutečnosti, které vedly k jejímu zranění s tím, že na základě písemných svědeckých výpovědí jí bylo v roce 1996 vydáno osvědčení. Žádala o přerušení řízení do doby, než bude rozhodnuto o zdravotním postižení podle zákona č. 261/2001 Sb.

Z obsahu správního spisu žalovaného plyne, že žalobkyně požádala o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. u Okresní správy sociálního zabezpečení v Jihlavě dne 29. 8. 2001, a to jako účastnice národního boje za osvobození. Uvedla, že je poživatelkou starobního důchodu, jehož plátcem je Česká správa sociálního zabezpečení. Podle osvědčení vydaného Ministerstvem obrany České republiky č. j. 313462/1995 ze dne 4. 3. 1996 je žalobkyně účastníkem národního boje za osvobození, a to účastník povstání z května 1945 od 8. 5. 1945 do 8. 5. 1945. Z přípisu Okresní správy sociálního zabezpečení v Jihlavě ze dne 11. 2. 2002 adresovanému žalované plyne, že žalobkyně žádala o zpětné posouzení zdravotního stavu v souvislosti se splněním podmínek podle zákona č. 261/2001 Sb., protože dne 8. 5. 1945 utrpěla průstřel pravé nohy pod kolenem při osvobozování O. Nikdo se tenkrát následky jejího úrazu nezabýval a tak nikdy nepobírala žádný invalidní důchod.

Dne 1. 1. 2003 vešla v účinnost nová právní úprava správního soudnictví daná zákonem č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), jímž byl mj. zřízen Nejvyšší správní soud. Podle přechodných ustanovení k opravným prostředkům proti rozhodnutí správního orgánu (§ 129 odst. 2 s. ř. s.) řízení o opravných prostředcích podaných přede dnem účinnosti tohoto zákona, o nichž soud nerozhodl do dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se dokončí v řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního tohoto zákona. Na uvedené ustanovení navazuje § 132 s. ř. s. (přechodné ustanovení k věcné příslušnosti soudů), podle něhož věci správního soudnictví, nestanoví-li zákon jinak, v nichž nebylo rozhodnuto do dne nabytí účinnosti tohoto zákona a v nichž byla dána věcná příslušnost vrchních soudů, převezme a dokončí Nejvyšší správní soud.

Protože projednávaná věc patří do oblasti správního soudnictví (je v ní přezkoumáváno rozhodnutí správního orgánu), musí Nejvyšší správní soud dokončit řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního tohoto zákona.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí a dospěl k závěru, že žaloba žalobkyně není důvodná.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. se zákon vztahuje na občany České republiky, kteří splňují podmínky uvedené v § 1 odst. 1 bodě 1 písm. c) až f) zákona č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných příslušnících národního boje za osvobození, a bylo jim o tom vydáno podle § 8 citovaného zákona osvědčení, nebo kteří mají doklad, který toto osvědčení nahrazuje.

Výši jednorázové peněžní částky přiznávané účastníkům národního boje za osvobození určuje ustanovení § 5 odst. 1, odst. 3 a odst. 5 tak, že za účast v národním boji za osvobození trvající alespoň 1 rok činí 120 000 Kč a za každý další měsíc účasti v národním boji za osvobození se zvyšuje o 1000 Kč; pokud účast v národním boji za osvobození byla kratší než 1 rok, trvala však alespoň tři měsíce nebo alespoň dva měsíce v partyzánské jednotce, činí 60 000 Kč. Pokud oprávněná osoba prokáže, že při národním boji za osvobození byl účastník národního boje za osvobození zraněn a v důsledku tohoto zranění mu byl přiznán plný invalidní důchod, částečný invalidní důchod, invalidní důchod nebo přídavek k důchodu, činí výše jednorázové peněžní částky 120 000 Kč. Podle § 5 odst. 8 zákona č. 261/2001 Sb. skutečnosti uvedené v odstavci 5 prokáže oprávněná osoba výměrem invalidního důchodu vydaným podle zákona č. 164/1946 Sb., o péči o vojenské a válečné poškozence a oběti války a fašistické perzekuce. Může je rovněž prokázat rozhodnutím o přiznání invalidního (plného invalidního) důchodu nebo částečného invalidního důchodu vydaným podle předpisů o národním pojištění, sociálním zabezpečení nebo důchodovém pojištění.

Jak vyplývá ze skutkových zjištění, ze kterých vycházel správní orgán v napadeném rozhodnutí a která ani žalobkyně nezpochybňuje, je žalobkyně občankou České republiky, která současně splňuje podmínky uvedené v § 1 odst. 1 bodě 1 písm. f) zákona č. 255/1946 Sb., neboť osvědčením vydaným Ministerstvem obrany České republiky ze dne 4. 3. 1996, č. j. 313462/1995, prokázala, že je účastníkem národního boje za osvobození, jako účastník povstání v květnu 1945 (od 8. května do 8. května 1945). Nelze mít pochybnosti ani o tvrzení žalobkyně, že v průběhu povstání byla vážně zraněna, neboť jinak by jí Ministerstvem obrany České republiky nebylo vydáno osvědčení podle § 8 zákona č. 255/1946 Sb. Pro vydání takového osvědčení účastníku povstání v květnu 1945 musela být totiž podle § 1 odst. 1 bod 1 písm. f) splněna podmínka těžkého zranění nebo utrpění těžké poruchy zdraví. Zákon

č. 261/2001 Sb. je však přísnější pro možnost poskytnutí jednorázové peněžní částky, neboť v případě, že účast v národním boji za osvobození trvala po dobu kratší než alespoň tři měsíce (nebo alespoň dva měsíce v případě služby v partyzánské jednotce podle zákona č. 34/1946 Sb., jímž se vymezuje pojem československého partyzána), vyžaduje pro možnost poskytnutí jednorázové peněžní částky (ve výši 120 000 Kč) nejen prokázání toho, že účastník národního boje za osvobození byl zraněn, ale i toho, že v důsledku takového zranění mu byl přiznán plný invalidní důchod, částečný invalidní důchod, invalidní důchod nebo přídavek k důchodu. Podle § 5 odst. 8 zákona č. 261/2001 Sb. musí naposledy uvedenou skutečnost prokázat oprávněná osoba výměrem invalidního důchodu nebo přídavku k důchodu vydaným podle zákona č. 164/1946 Sb., o péči o vojenské a válečné poškozence a oběti války a fašistické perzekuce. Může ji rovněž prokázat rozhodnutím o přiznání invalidního (plného invalidního) důchodu nebo částečného invalidního důchodu vydaným podle předpisů o národním pojištění, sociálním zabezpečení nebo důchodovém pojištění.

V projednávané věci sama žalobkyně uvádí, že invalidní (částečný invalidní) důchod nikdy nepobírala, neboť v době, kdy utrpěla zranění jí bylo 10 let a nikdo se tenkrát následky jejího úrazu nezabýval. Ostatně bylo zjištěno, že žalobkyně je poživatelkou starobního důchodu. Žalobkyni nebyl přiznán ani přídavek k důchodu podle zákona č. 164/1946 Sb., o péči o vojenské a válečné poškozence a oběti války a fašistické perzekuce. Požadovaným přídavkem se totiž rozumí přídavek k důchodu podle § 18 zákona č. 164/1946 Sb., který se přiznával invalidům, jejichž výdělečná činnost se snížila o 45 % až 100 %, pokud prokázali, že nemají jiného příjmu podléhajícímu dani důchodové a že nemohou pro svůj zdravotní stav nebo jiný vážný důvod docíliti vyššího příjmu. Přídavek k důchodu činil u invalidy se snížením výdělečné schopnosti 45 % až 80 %, bydlícího v P., B., B., Plzni a M. O., 200 Kčs měsíčně, v ostatních místech 150 Kčs měsíčně, u invalidy se snížením 85 % až 100 %, bydlícího ve jmenovaných místech, 300 Kčs měsíčně, v ostatních místech 250 Kčs měsíčně. Taková dávka žalobkyni přiznána nebyla, ostatně žalobkyně toto ani nenamítala.

Pokud žalobkyně v podání ze dne 29. 3. 2002 uvedla, že žádá o přerušení řízení do doby, než bude rozhodnuto o zdravotním postižení podle zákona č. 261/2001 Sb., nutno konstatovat, že z uvedeného požadavku není zcela přesně patrno, co jím žalobkyně mínila. Žalobkyně sice doložila odborný lékařský nález ortopeda MUDr. F. S. ze dne 3. 6. 2002, v němž je uveden (mj.) stav po střelném poranění lýtka k uvedenému dni, avšak takový odborný lékařský nález neprokazuje, že žalobkyni byl v důsledku tohoto zranění přiznán plný invalidní, částečný invalidní, invalidní důchod nebo přídavek důchodu ve smyslu § 5 odst. 5 a 8 zákona. Z dikce ustanovení § 5 odst. 5 zákona „pokud oprávněná osoba prokáže, že při národním boji za osvobození byl účastník národního boje za osvobození zraněn a v důsledku tohoto zranění mu byl přiznán plný invalidní důchod .....“ nezbývá než dovodit, že ke vzniku nároku na požadovanou dávku nestačí prokázat válečné zranění, ale též rozhodnutí o přiznání některého z důchodů. Žalobkyně, narozená 11. 1. 1935, je však, jak vyplývá ze žádosti, poživatelkou starobního důchodu a nikdy nepobírala žádný invalidní důchod. Zákonná podmínka uvedená v § 5 odst. 5 a 8 zákona tedy splněna nebyla.

Soud nezpochybňuje nespornou odvahu a statečnost paní žalobkyně, kterou prokázala v boji za osvobození Československa. Nemá pochyby ani o tom, že utrpěné zranění žalobkyni vážně komplikovalo kvalitu dalšího života. Avšak striktní vymezení podmínek nároku zákonem, bez toho, aniž by bylo do zákona zakotveno jakékoliv zmírňovací právo (odstranění tvrdosti zákona), neumožňuje ani soudu v rámci jeho rozhodovací pravomoci vážit okolnosti konkrétního případu a od podmínek nároku stanovených zákonem se odchýlit.

Soudu z uvedených důvodů nezbylo, než žalobu zamítnout, když postup správního orgánu nelze v daném případě pokládat za protizákonný.

Z těchto důvodů proto soud podle ustanovení § 78 odst. 7 s. ř. s. žalobu zamítl.

Žalobkyni nebyla přiznána náhrada nákladů řízení, když žalobkyně neměla v řízení úspěch a správní orgán náhradu nákladů nepožadoval (§ 60 odst. 1 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku n e j s o u opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. června 2003

JUDr. Dagmar N y g r í n o v á
předsedkyně senátu